

**Силабус навчальної дисципліни
ОСНОВИ МІСТОБУДУВАННЯ**

підготовки

«бакалавр»

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»

(назва спеціальності)

освітньо-професійної програми

«Архітектура та містобудування»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Нормативна
Мова навчання	Українська
Факультет	Архітектурний
Кафедра	Архітектурного проектування та містобудування
Контакти кафедри	Каб. 486. Телефон: (056) 756-93-37; внутр. 3-37
Викладачі-розробники	Воробйов Віктор Васильович, кандидат архітектури, професор;
Контакти викладачів	vorobiov.viktor@365.pgasa.dp.ua ; v.v.vorobyov@ust.edu.ua
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/APX/ROZKLADP.HTML
Консультації	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/APX/ROZKLADK.HTML

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи містобудування» спрямована на освоєння правил і принципів формування систем розселення, функціонально-планувальної та просторово-композиційної структури міста або селища та їх окремих частин з позиції сучасних наукових знань, а також вітчизняного і зарубіжного проектного досвіду. Розглядаються поняття і принципи сучасного містобудування, системи розселення, місто та міські структури, селітебні та промислові території, система міських центрів та озеленені території, методологія містобудівного проектування та майбутнє міст. У рамках дисципліни проводиться знайомство зі структурою вітчизняної архітектурно-містобудівної проектної діяльності на підґрунті вивчення державної будівельної нормативно-правової бази, а також ознайомлення з різними парадигмами вітчизняного та світового архітектурно-містобудівного знання і пов'язаних з ними концептуальних уявлень про містобудування і архітектурне-містобудівне проектування. Навчальна дисципліна «Основи містобудування» націлена на формування у студентів аналітичної та практичної професійної свідомості, виховання критичного архітектурно-містобудівного мислення, вироблення власного уявлення про творчий метод в містобудуванні.

	Години	Кре- ди- ти	С е м е с т р	
			V	VI
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3		90
Аудиторні заняття, у т.ч:	30			30
лекцій	30			30
лабораторні роботи	-			-
практичні заняття	-			-
Самостійна робота, у т.ч:	30			30
підготовка до аудиторних занять	-			-
підготовка до контрольних заходів	14			14
виконання курсового проекту	-			-
виконання індивідуальних завдань (реферат)	-			-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	16			16
Підготовка до екзамену	30	1		30
Форма підсумкового контролю				екзамен

Мета вивчення дисципліни - сформувати у студентів первинні системні уявлення про містобудування як про найважливішу цивілізаційну складову, призначену для формування просторів життя соціуму, а також про моделі його використання в професійній діяльності.

Завдання вивчення дисципліни

сприяти:

- засвоєнню студентами видів та методів передпроектних досліджень в галузі сучасного містобудування;

- придбанню відповідних знань основ та творчих навичок щодо принципів проектування різноманітних містобудівних об'єктів,

- розумінню соціально-функціональної основи методів проектування містобудівних об'єктів того чи іншого рівня складності;

- здійснюванню розробок проектних концепцій, що базуються на сучасних тенденціях і технологіях в містобудуванні.

- вдосконаленню професійних навичок студентів у вирішенні функціонально-планувальної і транспортної структури, а також просторової композиції сучасного міста або селища з рахунком соціально-демографічних, природно-кліматичних, екологічних, культурологічних, економічних, інженерно-технічних та інших аспектів.

Пререквізити дисципліни: теорія архітектурного проектування, архітектурне проектування, безпека життєдіяльності та основи екології, архітектурна фізика, історія архітектури та містобудування, основи теорії споруд, сучасне архітектурне формоутворення, інженерні конструкції будівель і споруд.

Постреквізити дисципліни: архітектурне проектування, архітектурні конструкції будівель і споруд, охорона праці та пожежна безпека в будівництві, кваліфікаційний (дипломний) проект.

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми «Архітектура та містобудування» СВО ПДАБА 191 б - 2020.

Інтегральна компетентність.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері містобудування та архітектури, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, на основі застосування сучасних архітектурних теорій та методів, та засобів суміжних наук.

Загальні компетентності:

ЗК07. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Усвідомлення соціально-економічних і культурних аспектів архітектури та містобудування.

СК03. Усвідомлення особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, мистецтві та дизайні України та зарубіжних країн.

СК05. Здатність до аналізу і оцінювання природно- кліматичних, екологічних, інженерно-технічних, соціально- демографічних і архітектурно-містобудівних умов архітектурного проектування.

СК07. Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

СК17. Усвідомлення теоретичних основ місто-будування та здатність застосовувати їх для розв'язання складних спеціалізованих задач.

Заплановані результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми «Архітектура та містобудування» СВО ПДАБА 191 б – 2020.

РН04. Оцінювати фактори і вимоги, що визначають передумови архітектурно-містобудівного проектування.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Загальні відомості про містобудування.					
1. Мета і завдання курсу. Визначення основних понять і особливостей науки	4	2			2
2. Система розселення	4	2			2
3. Місто	4	2			2
4. Міські структури	4	2			2
5. Сельбищні території	4	2			2
6. Промислові території	4	2			2
7. Зелені насадження і місця відпочинку	4	2			2
8. Система міських центрів	8	4			4
9. Методологія містобудівного проектування: організація, структура, методи та засоби	8	4			4
10. Пошук території та методики проектування	8	4			4
11. Перспективи розвитку містобудування	8	4			4
Разом за змістовним модулем 1	60	30			30
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	90	30			60

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

НАЗВА ТЕМИ	ПОСИЛАННЯ
1. Особливості містобудування Придніпров'я	ОСН.-3; INTR.-1, 2.
2. Районне планування дніпропетровської області	ОСН.-3; INTR.-1, 2.
3. Генеральний план м. Дніпро;	ОСН.-3; 4; 7; INTR.- 1, 2.
4. Містобудівна специфіка функціонально-планувальних елементів в генплані м. Дніпро»	ОСН.-3; 7; ДОП.- 9, 10; INTR.- 1, 2.

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична оцінка змістового модуля 1 і екзамену.

Оцінка змістового модуля № 1 складається із середньоарифметичної оцінки знань, отриманих студентом за самостійну роботу (опрацювання тем №1,2,3,4, які не викладаються на лекціях) та контрольної роботи.

Оцінка самостійної роботи складається із середньоарифметичної оцінки 4-х опрацьованих тем №1, 2, 3, 4, які не викладаються на лекціях. Максимальна оцінка кожної опрацьованої теми – 25 балів. Максимальна оцінка за 4 теми – 100 балів.

Оцінка письмової контрольної роботи складається із оцінок за 2 теоретичні питання.. Відповідь на одне питання оцінюється із рахунку max 50 балів. Максимальна оцінка за 2 питання – 100 балів.

**Критерії оцінок
самостійного опрацювання кожної з 4-х тем, які не викладаються на лекціях.**

Кількість балів	Значення оцінки
25-22	Відповідь характеризується повнотою та глибиною знань науково-теоретичних основ, чітким розумінням сучасних і перспективних проблем архітектурного проектування промислових об'єктів, супроводжується достатньою кількістю чітких схем і малюнків з мінімальними помилками.
21-18	Відповідь вище середнього стандарту, але формулювання окремих положень, схем і малюнків промислових об'єктів є недостатньо чіткими, в яких допущені деякі поширені помилки.
17-13	Відповідь в цілому хороша, супроводжується необхідною кількістю схем та малюнків, але формулювання окремих теоретичних положень є нечіткими з помітними помилками
12-9	Відповідь пристойна, супроводжується графічним матеріалом, в формулюваннях і кресленнях допущені значні помилки.
8-5	Відповідь задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження.
4-2	Відповідь не задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження з можливістю повторного складання.
1-0	Відповідь не виявляє теоретичних знань і основних положень архітектурного проектування промислових об'єктів з грубими графічними помилками та обов'язковим повторним курсом.

Критерії оцінок письмової відповіді на контрольні питання

Кількість балів за відповідь на питання	Значення оцінки
50 – 45	Відповідь характеризується повнотою та глибиною знань науково-теоретичних основ, чітким розумінням сучасних і перспективних проблем архітектурного проектування промислових об'єктів, супроводжується достатньою кількістю чітких схем і малюнків з мінімальними помилками.
44 – 41	Відповідь вище середнього стандарту, але формулювання окремих положень, схем і малюнків промислових об'єктів є недостатньо чіткими, в яких допущені деякі поширені помилки.
40 – 38	Відповідь в цілому хороша, супроводжується необхідною кількістю схем та малюнків, але формулювання окремих теоретичних положень є нечіткими з помітними помилками
37 – 35	Відповідь пристойна, супроводжується графічним матеріалом, в

	формулюваннях і кресленнях допущені значні помилки.
34 – 30	Відповідь задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження.
29– 18	Відповідь не задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження з можливістю повторного складання.
17 – 0	Відповідь не задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження з можливістю повторного складання.

Критерії оцінок

на відповіді контрольних питань (білету) під час екзамену.

Максимальна оцінка – 100 балів. Екзаменаційний білет складається із 3-х питань, кожне з яких оцінюється згідно з критеріями у таблиці.

Завдання складається із 3-х питань, кожне з яких оцінюється згідно з критеріями у таблиці.

Кількість балів за відповідь на питання			Значення оцінки
1	2	3	
35-32	35-32	30-26	Відповідь характеризується повнотою та глибиною знань науково-теоретичних основ, чітким розумінням сучасних і перспективних проблем наукових досліджень та експериментального проектування, супроводжується достатньою кількістю чітких, малюнків і схем об'єктів ландшафтної архітектури з мінімальними помилками.
31- 30	31 - 30	25-22	Відповідь вище середнього стандарту, але формулювання окремих положень та креслень наукових досліджень та експериментального проектування є недостатньо чіткими, в яких допущені деякі поширені помилки.
29-28	29-28	21-19	Відповідь в цілому хороша, супроводжується необхідною кількістю схем та креслень, але формулювання окремих положень є нечіткими з помітними помилками.
27-26	27-26	18-17	Відповідь пристойна, супроводжується графічним матеріалом, в формулюваннях і кресленнях допущені значні помилки.
25-23	25-23	16-14	Відповідь задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження.
22-12	22-12	13-11	Відповідь не задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження з можливістю повторного складання.
11-0	11-0	10-0	Відповідь не задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження з можливістю повторного складання.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Порядок зарахування пропущених занять. Пропущене практичне заняття зараховується за виконанням індивідуального розрахункового завдання з теми заняття. При цьому враховується причина пропущених занять: якщо заняття пропущене з поважної причини, то відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0; якщо заняття пропущене за відсутністю поважної причини – з коефіцієнтом 0,5.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами.

Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

–самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

–дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

–посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

–надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1.Безлюбченко О.С. Планування міст і транспорт: навчальний посібник/Харьк. Нац. Академія міського госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2006. – 137 с.

2.Білик М.С. Теорія і практика формування містобудівних систем/Укр. Академія архіт.; Академія буд-ва України. – Вид. 2-е, відред. і доп. – Тернопіль, 2005 – 319 с.

3.Білоконь Ю.М. Регіональне планування (Сутність і значення): навчальний посібник. - К.: Укрархбудінформ, 2001. – 107 с.

4. Габрель М.М. Просторова організація містобудівних систем : моногр. / М.М. Габрель [Ін-т регіональних досліджень НАН України]. – К.: Видавничий дім А.С.С, 2004. – 400 с.; іл.

5. Дідик В.В., Павлів А.П. Планування міст: навч. посібник. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2003. – 408 .

6. Містобудівне проектування. Частина І: Місто як об'єкт проектування : навчальний посібник / Г.П. Петришин, Б.С. Посацький, Ю.І. Криворучко та інші; за редакцією Г.П. Петришин, Б.С. Посацького, Ю.В. Ідак. – Львів : Видавництво Львівської Політехніки, 2016. – 328 с.

7. Осітнянко А. П. Планування розвитку міста : моногр. / А. Осітнянко. – К. : КНУБА, 2001. – 460 с.

8. Тімохін В.О. Основи містобудування: навч. посібник для студ. архіт. спец. – К., 1996. – 215 с.

9. Фомін І. О. Основи теорії містобудування / Підручник.-К.: Наукова думка, 1997.-191С.

10. Ягольник М.В., Джигіль Ю.Є., Макміллан С. Інженерна інфраструктура міста. City engineering infrastructure: навч. посібник для студ. Вищ. Навч. Закл. – Харків: Оперативна поліграфія, 2015. – 60 с.

Допоміжна

1. Биваліна М.В. Інженерний благоустрій міських територій. Містобудівні методи оцінки якості міського середовища: навч. Посібник для студ./М.В.Биваліна; Київ. Нац. ун-т буд-ва і архіт.- Київ: КНУБА, 2014. – 214 с.

2. Буряк А.П., Ломбардини Н. Соціо-культурна основа розвитку города. Social and cultural bases of city development: учебное пособие для студ. высш. учебн. зав. – Харьков: Оперативная полиграфия, 2015. – 58 с.

3. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій. -К.: Мін. регіон. розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2019.- 177 с.

4. Кучерявий В.П. Озеленення населених місц: підручник для студ. вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2005. – 455 с.

5. Мартишова Л. С. Основи містобудування : конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Л. С. Мартишова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 80 с.

6. Підгрушній Г.П., Макміллан С. Ресурси розвитку міст. Resources of city development: навч. Посібник для студ. вищ. Навч. Закл. – Харків: Оперативна поліграфія, 2015. – 60 с.

7. Планування міст і транспорт : навч. посібник / О. С. Безлюбченко, С. М. Гордієнко, О. В. Завальний; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 271 с.

8. Плешкановська А.М. Функціонально-планувальна оптимізація використання міських територій. – К.: Ін-т Урбаністики, 2005. – 191 с.

9. Савицкая О., Делей Ж.М. Принципы развития устойчивости города. Principles for the development of sustainable cities: учебное пособие для студ. Высш. Учебн. зав. – Харьков: Оперативная полиграфия, 2015. – 58 с.

10. Удовиченко А.С., Монклюс Х. Инновационные стратегии развития города. Advanced strategies of city development: учебное пособие для студ. высш. учеб. зав. – Харьков: Оперативная полиграфия, 2015. – 58 с.

11. Цигичко С. П. Екологія в архітектурі і містобудуванні : навч. посібник / С. П. Цигичко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х : ХНАМГ, 2012. – 146 с.

6. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Концепція Генплану - 2030 - Дніпровський городський сайт. URL. <https://gorod.dp.ua/archi/?pageid=874>

2. Планування розвитку територіальних громад. URL. <https://auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb.pdf>

3. Велігоцька Ю.С. Конспект лекцій з курсу «Методи оптимізації архітектурно-містобудівельних рішень» (для студентів 6 курсу спеціальностей 7.06010202 і 8.06010202 «Містобудування»)/Ю.С.Велігоцька; Харків. Нац. Ун-т міськ. Господарства ім.О.М.Бекетова.- Харків: ХНУМГ, 2015.-58 с. URL. <https://core.ac.uk/download/pdf/33756939.pdf>

Розробник (Віктор ВОРОБІЙОВ)
(підпис)

Гарант освітньої програми (Тетяна ЦИМБАЛОВА)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
архітектурного проектування та містобудування

Протокол від «30» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри (Григорій НЕВГОМОННИЙ)
(підпис)